

Ioan Bolovan, *Primul Război Mondial și realitățile demografice din Transilvania. Familie, moralitate și raporturi de gen*, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, 2015, 207 p.

Despre Primul Război Mondial, de la declanșarea căruia s-a împlinit în 1914 un secol, au fost publicate mii, poate sute de mii de volume de documente, monografii, memorii, însemnări zilnice etc. Cele mai multe au pus accentul pe evoluția ostilităților militare, rolul unor comandanți de oști și diplomați.

În ultimii ani unghiurile de abordare s-au diversificat, „în scenă” intrând oamenii simpli, cu viața lor cotidiană în anii războiului, dar și evoluția mentalităților și a moravurilor la nivelul întregii societăți.

Pe această linie modernă se înscrie cartea profesorului universitar Ioan Bolovan de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca.

După analiza evoluțiilor demografice generale și a mișcării naturale a populației în anii 1914-1918, autorul prezintă familia și comportamentul matrimonial în Transilvania, relația biserică-societate, cu accent pe acțiunile caritabile la românii din Transilvania.

Autorul a folosit o vastă bibliografie, dar mai ales documente din Arhivele Naționale ale județelor Alba, Arad, Bistrița și Cluj, cu deosebire cele referitoare la „oamenii mici” (ca să-l parafrazăm pe Nicolae Iorga), așa cum se prezentau ei în scrisori trimise de soldații de pe front soțiilor sau părinților, precum și de aceștia către soții sau copiii lor.

Astfel, cititorul are la dispoziție o imagine vie, extrem de sugestivă privind viața oamenilor în acei ani de mare tensiune și de restriște, când moartea îi pândea la fiecare pas. Din lucrare rezultă limpede faptul că cei patru ani de război au

schimbat fundamental mentalitățile individuale și colective, cu consecințe profunde pentru evoluțiile ulterioare.

Remarc substanțialele cuvinte „Pentru cititori” semnate de prof. univ. dr. Liviu Maior, precum și paginile intitulate „În loc de prefață”, o pledoarie a profesorului Bolovan pentru scrierea istoriei pe bază de documente și „nu de a face Science-Fiction” cum procedează „istoricul bucureștean Lucian Boia”.

Se cuvine un cuvânt de apreciere pentru bogata ilustrație, precum și pentru amplul Abstract.

Îmi face plăcere să menționez că am primit cartea cu următoarea dedicație:

„Domnului Prof. dr. Ioan Scurtu,

În semn de considerație pentru opera Domniei Sale și lupta pe toate fronturile pentru promovarea spiritului național acasă și în lume.

Ioan Bolovan, București, 6.05.2015”

Ioan Scurtu